

Bijstellingen in de ramingen van de economische groei

1. Inleiding

Cijfers van het CBS over de economische groei worden regelmatig bijgesteld. Het streven daarbij is een zo volledig mogelijke eerste raming van de economische groei te maken, zodat de bijstellingen bij de opeenvolgende ramingen niet te groot zijn en niet structureel één kant uitgaan. De bijstellingen over de periode 2003-2005 zijn aanleiding voor het CBS geweest om in 2008 een extra inspanning te doen om verdere verbeteringen door te voeren bij de ingezette bronnen en de gehanteerde methodieken bij de eerste raming.

In dit artikel wordt kort ingegaan op de verschillende ramingen van de economische groei en de werkzaamheden gericht op een reductie van de bijstellingen, waarbij vooral de verbeteringen die in 2008 zijn doorgevoerd aan de orde komen.

2. Ramingen economische groei

Het CBS publiceert meerdere ramingen van de economische groei per kwartaal. De eerste raming wordt 45 dagen na afloop van een kwartaal gepubliceerd. Bij de tweede raming van een kwartaal – uiterlijk 90 dagen na afloop van het kwartaal – is meer bronmateriaal beschikbaar. Bij de raming van het vierde kwartaal komt ook de eerste raming van het jaar beschikbaar, daarbij worden de eerste drie kwartalen opnieuw vastgesteld. Deze allereerste jaarraming is volledig gebaseerd op de vier kwartaalramingen.

Het CBS publiceert vervolgens nog drie jaarramingen van de economische groei. Zes maanden na afloop van een verslagjaar wordt de voorlopige jaarraming gepubliceerd, anderhalf jaar na afloop van het verslagjaar volgt de nader voorlopige jaarraming en twee en half jaar na het verslagjaar volgt de definitieve jaarraming. Na de definitieve jaarraming worden de cijfers uitsluitend nog bijgesteld door revisies van de nationale rekeningen.

Bij de opeenvolgende ramingen van de economische groei over een bepaalde periode is steeds meer en gedetailleerdere broninformatie beschikbaar. Een belangrijke bron voor de kwartaalramingen zijn de kortetermijnstatistieken van het CBS. Bij de eerste kwartaalraming (45 dagen na afloop van het kwartaal) zijn soms maar twee maanden van een bronstatistiek beschikbaar, terwijl voor de tweede raming informatie over het hele kwartaal beschikbaar is. Voor een aantal branches zijn er nog geen gegevens beschikbaar bij de eerste raming en worden gegevens geëxtrapoleerd op basis van groeicijfers van het vorige kwartaal. Bij de tweede kwartaalraming kan dan voor het eerst broninformatie ingezet worden. Na verloop van tijd komt ook informatie beschikbaar uit verschillende jaarstatistieken,

waardoor de ramingen van de economische groei steeds meer verrijkt worden. Voor de definitieve jaarraming wordt de meest volledige broninformatie ingezet. Bij elke jaarraming wordt de nieuwe raming van de economische groei teruggelegd naar de kwartalen, zodat de kwartaal- en jaarcijfers op elkaar blijven aansluiten.

3. Bijstellingen

Door het inzetten van nieuwe broninformatie bij een latere raming van de economische groei kunnen bijstellingen ontstaan. Deze nieuwe informatie vervangt dan eerder gemaakte schattingen. Ook kunnen er verschillen zijn in de methodieken die ten grondslag liggen aan de ramingen. Doordat voor de eerste ramingen de beschikbare broninformatie beperkter is, kan niet altijd dezelfde methodiek gevolgd worden als bij de definitieve jaarraming.

Het CBS monitort voortdurend de bijstellingen bij de opeenvolgende ramingen van de economische groei. Om de bijstellingen zo gering mogelijk te houden wordt er voortdurend gewerkt aan een verbetering van de kwaliteit van de bronstatistieken en de gehanteerde methodieken die ten grondslag liggen aan de genoemde ramingen. Een van de belangrijkste ontwikkelingen op dit terrein betreft het herinrichten van de volledige keten van economische statistieken, dat onder meer moet leiden tot een betere aansluiting van korte en lange termijn economische statistieken en daarmee tot een vermindering van de bijstellingen bij de opeenvolgende ramingen van de economische groei. Een volledig nieuwe keten van economische statistieken zal naar verwachting in 2012 gerealiseerd zijn.

4. Werkzaamheden in 2008

Uit een overzicht van de bijstellingen in de afgelopen jaren, blijkt dat deze in de periode 2003-2005 rond de 1 procentpunt opwaarts lagen. Dit is aanleiding geweest om in 2008 een extra inspanning te verrichten om verbeteringen door te voeren, waardoor een substantiële reductie van de (opwaartse) bijstellingen te verwachten is.

Bij het samenstellen van de kwartaalramingen wordt met ingang van het eerste kwartaal van 2008 extra aandacht besteed aan de fase waarin de verschillende ramingen van de productie en de finale bestedingen met elkaar in overeenstemming worden gebracht. In de nationale rekeningen wordt de economische groei geraamd zowel volgens de productiebenadering – dat is de groei van de toegevoegde waarde van de verschillende bedrijfstakken – als volgens de bestedingsbenadering – dat is de groei van de consumptie, investeringen en het handelssaldo. In de integratiefase van de kwartaalramingen worden deze beide ramingen van de economische groei op gedetailleerd niveau vergeleken en bewerkt, totdat er gelijkheid is gerealiseerd en er één plausibel en consistent groeicijfer voor de Nederlandse economie resulteert. In deze fase wordt vanaf het eerste kwartaal

van 2008 bij verschillen veel nadrukkelijker de afweging gemaakt of de productie niet onderschat wordt of dat de finale bestedingen niet onderschat zijn.

Voor een aantal branches geldt dat bij de eerste raming van een kwartaal gegevens over de derde maand ontbreken of dat er helemaal geen gegevens beschikbaar zijn. Dit laatste is het geval als de bron een kwartaalstatistiek is, die niet tijdig beschikbaar is voor de eerste raming van de economische groei. Voor alle branches is nagegaan of het ontbreken van deze broninformatie leidt tot latere bijstellingen en of het mogelijk is hierin verbetering aan te brengen.

Voor de bouwnijverheid is bij de eerste raming informatie beschikbaar over de eerste twee maanden. De derde maand moest daarom modelmatig geschat worden. Door verdere versnelling in het verwerken van het binnengekomen bronmateriaal bij het CBS is het mogelijk gebleken om ook de raming van de derde maand deels te baseren op broninformatie. Ook voor de kwartaalstatistiek van de transportsector is het mogelijk gebleken om de eerste kwartaalramingen met ingang van het derde kwartaal van 2008 mede te baseren op de op dat moment beschikbare respons.

Behalve naar de beschikbare bronnen is ook bekeken of verschillen in de methodiek bij de kwartaalramingen en de uiteindelijke definitieve jaarraming in het verleden hebben geleid tot (opwaartse) bijstellingen. Bij de raming van de dienstensector wordt zoveel mogelijk gewerkt met output-indicatoren (b.v. het aantal medische behandelingen in het geval van ziekenhuizen). Outputindicatoren zijn vaak pas in een laat stadium beschikbaar en kunnen daardoor vaak pas bij een nader voorlopige jaarraming of soms zelfs pas bij een definitieve jaarraming worden ingezet. Als gevolg hiervan moeten de kwartaalramingen worden geraamd op basis van informatie over de input, bijvoorbeeld aantal gewerkte uren of aantallen werknemers. Een aantal kwartaalmethoden zijn onderzocht en momenteel wordt gewerkt aan aanpassing van de kwartaalmethodiek, waardoor de kwartaalramingen voor deze branches een betere voorspeller worden van de definitieve jaarraming.

Voor de metaalproductenindustrie is gebleken dat de kwartaalraming op basis van de gewerkte uren leidt tot een onderschatting van de groei. Voor de metaalproductenindustrie is daarom met ingang van het derde kwartaal de raming gebaseerd op de omzetontwikkeling. Bij het actualiseren van de eerste drie kwartalen – ten behoeve van de eerste jaarraming – is deze nieuwe methodiek teruggelegd naar de eerste twee kwartalen van 2008.

5. Hoe verder?

Ook in 2009 zal gewerkt worden aan een verdere verbetering van de ramingen van de economische groei. Naar verwachting zal voor de kwartaalramingen van de dienstensector een aantal nieuwe methodieken wor-

den geïmplementeerd. Ook wordt onderzocht in hoeverre gegevens uit de btw-aangiftebestanden gebruikt kunnen worden bij het verbeteren van de omzetramingen van de verschillende branches.

Ondanks inspanningen om de ramingen van de economische groei verder te verbeteren, kunnen in de toekomst bijstellingen niet worden uitgesloten. Beperkingen met betrekking tot de dekking en kwaliteit van de broninformatie alsmede onzekerheden omtrent nieuwe ontwikkelingen blijven een rol spelen. Het CBS blijft er echter onverminderd naar streven bijstellingen in de economische groeiramingen zoveel mogelijk te voorkomen.

Schema 1. Overzicht van de ramingen economische groei

Flashjaarraming o.b.v. 3 kwartalen en 1 flashkwartaal	Half februari jaar t+1
Jaarraming o.b.v. 4 kwartalen	Begin april jaar t+1
Voorlopige jaarraming	Begin juli t+1
Nader voorlopige jaarraming	Begin juli t+2
Definitieve jaarraming	Begin juli t+3

Tabel 1. Bijstellingen ramingen economische groei 2002-2005

	Economische groei	Bijstelling tussen eerste en definitieve raming
2002	0,1	-0,2
2003	0,3	1,1
2004	2,2	0,8
2005	2,0	1,1
